

[Foged.]

lånen føres over, forhøjes fra 3½ til 5 pct.

På baggrund af landbrugsministerens fremsættelsestale er jeg klar over, at det åbenbart ikke er så ligetil at få tilladelse til at lade et Marshallån rykke tilbage. Jeg vil gerne her udtrykke ønsket om, at der bliver lettere adgang til sådanne tilbage-rykninger. Mange af de 16 000 landmænd, der har fået Marshallån, er slet ikke færdige med deres udbygning af landbrugsbygningerne eller med mekaniseringen, og de kan derfor komme i vanskeligheder med hensyn til prioriteringen. Landbrugets lånebehov til ombygning, mekanisering og rationalisering er meget stort, og de lånemuligheder, der indtil nu har foreligget, er utilstrækkelige. Der er vel ingen af os, der tror på, at realkreditkommissionen kan komme med forslag om epokegørende løsninger på dette problem, og derfor var det måske rimeligt, om man i forbindelse med dette lovforslag drøftede, hvordan fremtiden skal forme sig.

Som jeg før sagde, er der ydet lån til ca. 16 000 landbrug; der findes ialt ca. 200 000 landbrug i dette land, og selvom de ikke alle mangler midler til byggeri, er det dog sådan, at en meget stor del — det er næppe meget galt, når jeg anslår tallet til at være mindst 150 000 — endnu mangler at foretage rationalisering og istandsættelse af bygninger. Der sker i det hele taget for tiden en ændring indenfor dansk landbrug med hensyn til alle disse forhold; der kræves midler, der kræves nye bygninger. Det er imidlertid især de unge landmænd, der skal have gennemført sådanne ændringer, og de unge får derfor et øget behov for lån til gennemførelse af deres planer. For samfundet er det nødvendigt, at eksporten øges, og at eksportvarerne fremstilles under de bedst mulige økonomiske forhold.

Der er gennem Marshallmidlerne ydet et værdifuldt bidrag til landbrugets rationalisering, også på anden vis end lige netop ved hjælp til det enkelte landbrug, f. eks. gennem mejeriers og slagteriernes rationalisering og gennem oprettelse af informationskontorer med det formål at give hjælp til den bedst mulige organisation af produktionen. Vi har med de midler, som hidtil er blevet anvendt indenfor landbrugets område, opnået meget store resultater, men jeg

bedømmer næppe situationen forkert, når jeg mener, at der for tiden sker mere slid ved brug af bygninger, mere nedbrydning af bygningerne gennem vejrligets indflydelse, end der sker opbygning. Med det tempo, der råder indenfor landbrugets byggeri, kan end ikke de bestående bygninger vedligeholdes. En af årsagerne hertil er de vanskelige låneforhold. Ganske vist har kreditforeningerne og hypotekforeningerne nu tilbudt kortfristede lån løbende over 10 år som 2. pant i ejendommene, og det er en udmærket ordning. Men så kommer det problem, at de landmænd, der har modtaget Marshallån, ikke kan gøre brug af dette tilbud; det er i det mindste gældende praksis — det siger den højtærede landbrugsminister også i sin fremsættelsestale — at man ikke lader disse lån rykke for nye lån. Når det nu er sådan, at lånene, når man opretter dem fra ny af, kan placeres indenfor 110 pct. af panteværdien, må der være en vis rimelighed i, at der kan ske en tilbagerykning, når der vitterlig på ejendommen opbygges værdier, og endda også når der saneres. Man har eksempler på, at lånene har været ude for nogen modvind; lån opsiges, eller større ekstraordinære afdrag kræves selv ved små ændringer af ejendommens pengeforhold. Jeg kender enkelte tilfælde, hvor disse opsigelseskrav har hindret udstykning til husmandsbrug; og ved udstykning selv af små jordlodder, som f. eks. parceller til arbejderboliger, forlanges der ekstraordinære afdrag, ofte en meget, meget væsentlig part af salgssummen. Jeg synes, at det i disse tilfælde var rimeligt at give tilladelse til en tilbagerykning, når blot den blev holdt indenfor 110 pct.s lånegrænsen. Der er såvidt mig bekendt ikke sket tab ved disse lån, og der må skabes mulighed for, at lånene kan stå, så de ikke hindrer yderligere udbygning.

Der har rejst sig enkelte røster også fra ledende landbrugsfolk for, at der skulle skabes muligheder for yderligere midler til lån i landbrug og til landbrugsbyggeri. Den foregående ærede taler gjorde opmærksom på, at der på andre konti endnu stod 3—4 mill. kr.; hvorvidt det er muligt at få disse penge overflyttet til landbrugsbyggeri, kan vi vel drøfte i udvalget.

Det spørgsmål har også gang på gang været rejst, om man ikke kunne lave loven således, at alle landbrugets Marshallmidler,